

նենան ո եւ է իշխանութենէ որ կրնայ տեղական պետքերուն եւ բարենորոգմանց իրագործածն համար անոնց չափ հոգաժութիւն եւ շահագրգռութիւն չունենալ։ Միւս կողմէ, կայանաբար կառավարութեան շահը Ն. Կ. Վեհափառութեան հպատակներուն չահերուն ամբողջութեանը հետ համամասն ըլլալով, կայանաբար կառավարութիւնը իմաստուն վարչութեան մը սկզբունքներուն համաձայն պիտի գտնէ որ երկրէն հաւաքէ միայն այն տուրքերը որոնք հարկաւոր հն պետութեան ընդհանուր ծախքերուն համար, եւ տեղական վարչութեանը թողութեամբ ու տեղական պետքերուն համար բաւականչափ հասոյթները։

Իր սեպական վարչութեանը ծախքերուն յատկացեալ կողմէ հետք առնուելիք եղանակը հետեւեալ կերպով կրնար կարգադրուիլ։ Ընդհանուր կառավարիչը, եւ՝ անոր հրամաններուն համեմատ՝ այլեւայլ գաւառակներու կառավարիչները, իրաւունք կ'ունենան, իւրաքանչիւր գաւառակի գլխաւոր քաղաքին մէջ՝ տեղին երեւելիներէն բաղկացեալ ժողով մը գումարել։ Այդ գանազան ժողովներուն կազմաւորման ձեւը այժմէն պետք չէ որ որոշուի։ սկիզբները, Ընդհանուր կառավարիչը եւ գաւառակներու կառավարիչները իրենց իւր պիտի ընտրեն անդամները՝ այդ երեւելիներուն ու ամենէն աւելի վրաստանութիւն ներշնչող անձերուն մէջէն։ Ընդհանուր ժողովը որ պիտի գումարուէր նախնազային գլխաւոր քաղաքին մէջ, պիտի բաղկանար պատգամաւորներէ զոր պիտի անուանէին գաւառակներու ժողովները։

Այդ ժողովները կամ մասնաւոր այդ ընդհանուր ժողովը միակ իշխանութիւն մը պիտի ունենար, այն է այլ եւ այլ պաշտօնէութեանց ծախքերուն համար պէտք եղած տուրքերը սահմանել։ Այդ ժողովները կամ խորհուրդները ոչ մէկ կերպով պիտի չմիջամտին ոչ Արքայաւորութեան վարչութեան, ոչ նոյն ինքն վարչութեան մէջ։ Ապագային, փորձառութիւնը եւ երկրին ընդերական վիճակին զարգացումը պիտի նշանակեն վերջնական եղանակ մը այդ խորհուրդներու անդամներուն ընտրութեանց եւ անոնց շնորհուելիք իշխանութեանց ընդարձակմանը համար իրաց մեղ պայտէս կը թուի թէ սկիզբները, որպէս զի չփութութեան յառաջ չլայ, ինչ որ անխնայաբար է, ժողովրդի մը մէջ որ իր սեպական շահերը վարչութեանը գործին բոլորովին օտար մնացած է, անոնց իշխանութեանց սահմանաւորումը խնայեմ եւ իմաստուն բան մըն է։ Հայաստանի նահանգին կազմակերպութեանը, այսպէս իր ընդհանուր գծերով պատկերացում եւ, կարող է բարբորութիւնը ապահովիլ նահանգին բոլոր ընտկիչներուն, մասնաւորապէս թէ քրիստոնէայ, ամէնքն ալ հպատակ, Ն. Կ. Վեհափառութեան, ամէնքն ալ վարչութեան մը մէջ հաւասարապէս շահ ունեցող։ Այս կազմակերպութեան նպատակն է ամենուր բարբոր-

թիւնը ապահովիլ։ հետեւաբար, մասնաւորապէս եւ քրիստոնէայ հասարակութիւններուն թուոյ փոխադարձ համեմատութիւնը երկրորդական կարեւորութիւն մը կը ստանայ։ Ոչինչ պիտի փոխուի քաղաքական կացութեան մէջ։ միայն վարչութեան մէջ՝ նոր պաշտօնեաներ պիտի դրուին, որոնք մէկ քանի հաստատութեանց ու մասնաւոր Արքայութեան կազմակերպութեան շնորհիւ պահպանուած, պաշտօն պիտի ունենան զործայրիկ այն բարենորոգումները զոր Ն. Վեհափառութիւնը հրամանագրելով պիտի բարեհաճի։ եւ չթողուլ որ անոնք մեծեալ տառի ձեւին մէջ մնան, ինչպէս մինչեւ ցարդ խոտապցուած բլրը բարենորոգումները։

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՅՍ

Փարիզ, 1868

Ա Ն Ք Ե Ր Ը

Կապոյց կամ սեւ, սփռւած՝ աղւտ'ը,
Անթիւ աչիք տպը սեւան.
Հիմայ հողուն ցակ կը քնսման,
Եւ դեռ աղւտ'ը կը մազի։

Ցապքեմ, անուտ քան ցոհկներն,
Անթիւ աչիք հրքեհնցուցին.
Ասպերը դեռ կը եղողոյմ,
Եւ աչիքը լի են մութով։

Թէ նայումս ա'լ զուրկ ըլլան,
Օ'հ, կարելի չէ՝ ասեկա.
Դարձած են սեղ մը դէպ' ինչ որ
Մեմ կ'անուանեն Անտերոյք։

Ի ինչպէս ասպերը խմաւոյ՝
Միշտ երկնմին մէջ կը մընան,
Իրեքն ալ մայր մըսնել ունին,
Բայց իւրա չէ որ կը մեռնին։

Կապոյց կամ սեւ, սփռւած՝ աղւտ'ը,
Դեպ առաւոյս մ'անհուն բացուած,
Դեռեզմանին մէկալ կողմէն՝
Փակ աչիքը նորէն կ'եսնեն։
Թարգմ. Ա. Չ. ՍԻՒԼԼԻ-ՓՐԻԻՏՈՒ

